

V Bruseli 16. februára 2022
(OR. en)

5959/1/22
REV 1

COMPET 71
IND 28
MI 87
RECH 59
ENT 11
MAP 5
TELECOM 37

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Č. dok. Kom.:	COM(2022) 31 final/2
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Stratégia EÚ v oblasti normalizácie Stanovenie globálnych noriem na podporu odolného, zeleného a digitálneho jednotného trhu EÚ

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 31 final/2.

Príloha: COM(2022) 31 final/2

V Bruseli 2. 2. 2022
COM(2022) 31 final/2

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Stratégia EÚ v oblasti normalizácie
Stanovenie globálnych noriem na podporu odolného, zeleného a digitálneho jednotného
trhu EÚ

Stratégia EÚ v oblasti normalizácie

Stanovenie globálnych noriem na podporu odolného, zeleného a digitálneho jednotného trhu EÚ

I. Úvod – Normy na podporu hodnôt EÚ, politických cieľov a regulačnej implementácie

Normy sú hlavnou časťou jednotného trhu EÚ. Za posledných 30 rokov vďaka európskemu systému normalizácie vzniklo viac ako 3 600 harmonizovaných noriem umožňujúcim spoločnostiam preukázať súlad s právnymi predpismi EÚ, ako aj mnoho ďalších európskych noriem a technických špecifikácií na podporu interoperability, bezpečnosti občanov EÚ a ochrany životného prostredia. Európske normy priniesli pre podniky a spotrebiteľov veľké výhody, vytvorenie rovnakých podmienok na jednotnom trhu pre podniky a zvýšenie dôvery spotrebiteľov.

Európska normalizácia funguje v čoraz konkurenčnejšom globálnom kontexte. Mnohé tretie krajiny zaujímajú asertívny postoj k normalizácii a svojim priemyselným odvetviam poskytujú konkurenčnú výhodu, pokiaľ ide o prístup na trh a zavádzanie technológií.

Konkurencieschopnosť Európy, jej technologická suverenita, schopnosť znížiť závislosť a ochrana hodnôt EÚ vrátane našich sociálnych a environmentálnych ambícií budú závisieť od úspešnosti európskych aktérov v oblasti normalizácie na medzinárodnej úrovni. To zahŕňa nielen silné normalizačné zručnosti v celom priemysle a akademickej obci, ale aj to, aby sa európska normalizácia stala pružnejšou, flexibilnejšou a cielenejšou na predvídanie potrieb v oblasti normalizácie.

Európska normalizácia musí zároveň reagovať na čoraz rýchlejšie tempo inovácie a musí prinášať normy rýchlo, pričom musí zároveň zachovať vysokú kvalitu výstupov. Iné, často súkromné a mimoeurópske konzorciá vedené priemyslom, sú pri tvorbe noriem pružnejšie a rýchlejšie. Najmä v prípade nových a vznikajúcich technológií európsky normalizačný systém často nepredkladá normy včas, a preto stráca dôležitú výhodu „prvého ťahu“ prostredníctvom normalizácie.

Hoci európska normalizácia bola úspechom pri vytváraní jednotného trhu EÚ, strategický význam noriem nebol primerane uznaný, čo bolo na úkor vedúceho postavenia EÚ v rámci stanovovania noriem. To sa musí zmeniť. Vzhľadom na spätnú väzbu získanú v súvislosti s plánom¹ sa v tejto stratégii navrhuje súbor opatrení na to, aby sa normy stali jadrom odolného, zeleného a digitálneho jednotného trhu EÚ a aby sa posilnila globálna úloha európskeho systému normalizácie.

II. Využívanie európskeho systému normalizácie – s cieľom dosiahnuť dvojakú zelenú a digitálnu transformáciu a podporiť odolnosť jednotného trhu

Digitálna a zelená transformácia priemyselných odvetví EÚ a dobre fungujúci a odolný jednotný trh závisia od systému normalizácie, ktorý primerane odráža politické priority EÚ. Ambície EÚ smerom ku klimaticky neutrálnemu, odolnému a obehovému hospodárstvu nemožno dosiahnuť bez európskych noriem týkajúcich sa testovacích metód, systémov riadenia alebo riešení interoperability. V celosvetovom úsilí o vedúce postavenie v digitálnej oblasti je pre konkurencieschopnosť EÚ nevyhnutná schopnosť formovať medzinárodné normy pre digitálne produkty, procesy a služby ako globálne referenčné hodnoty. Stručne povedané, politické ambície EÚ týkajúce sa odolného, zeleného a digitálneho hospodárstva nebudú splnené, ak budú sprievodné normy vymedzené inými regiónmi sveta.

Európska únia preto popri prebiehajúcej normalizačnej práci naprieč priemyselnými ekosystémami v súčasnosti čelí kritickej „naliehavej normalizácii“, čo sú oblasti, v ktorých sú normy potrebné v nadchádzajúcich rokoch, aby sa zabránilo strategickej závislosti a aby sa prejavilo celosvetové vedúce

¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13099-Standardisation-strategy/feedback_en?p_id=25976796.

postavenie EÚ v oblasti zelených a digitálnych technológií. Z analýzy strategických závislostí obsiahnutej v aktualizovanej priemyselnej stratégii², ako aj z príspevkov zainteresovaných strán podaných prostredníctvom priemyselných aliancií vyplynula naliehavá potreba vypracovať normy v týchto strategických oblastiach: normy na prekonanie súčasných prekážok vo výrobe vakcín proti ochoreniu COVID-19 a liekov, normy na podporu recyklácie kritických surovín, normy na podporu zavádzania hodnotového reťazca ekologicky čistého vodíka, normy podporujúce nízkouhlíkový cement vzhľadom na významný potenciál úspory emisií, normy pre certifikáciu čipov z hľadiska bezpečnosti, pravosti a spoľahlivosti, a normy v oblasti údajov, ktorými sa zlepšuje interoperabilita údajov, výmena údajov a opakované použitie údajov na podporu spoločných európskych dátových priestorov.

S cieľom riešiť tieto naliehavé výzvy v oblasti normalizácie a lepšie identifikovať a predvídať budúce naliehavé záležitosti a potreby predloží Komisia celý rad opatrení.

Po prvé, Komisia bude okamžite konať v súvislosti s uvedenými naliehavými výzvami v oblasti normalizácie, ako sa uvádza v ročnom pracovnom programe Únie v oblasti normalizácie na rok 2022. Komisia podá žiadosti o normalizáciu, bude včas komunikovať s príslušnými komunitami zainteresovaných strán a podporí prácu aj finančnými prostriedkami. Komisia vyzýva európske normalizačné organizácie (ESO), aby bezodkladne stanovili za prioritu vykonávanie tejto práce.

Po druhé, na novom fóre na vysokej úrovni sa stretnú zástupcovia členských štátov, európskych normalizačných organizácií a vnútroštátnych normalizačných orgánov, priemyslu, občianskej spoločnosti³ a akademickej obce s cieľom pomôcť stanoviť priority, poskytovať poradenstvo v súvislosti s budúcimi potrebami v oblasti normalizácie, koordinovať účinné zastupovanie európskych záujmov na (medzinárodných) normalizačných fórach a zabezpečiť, aby európske normalizačné činnosti spĺňali potreby, vďaka čomu bude hospodárstvo EÚ zelenšie, digitálnejšie, spravodlivejšie a odolnejšie. Okrem toho bude fórum pracovať na posilnení technických odborných znalostí a zručností v oblasti noriem. Špecializované podskupiny budú stimulovať prácu na operačnej úrovni. Fórum na vysokej úrovni bude úzko spolupracovať s existujúcimi expertnými skupinami, ako je priemyselné fórum, rada pre inováciu údajov, priemyselné aliancie, ako aj s Európskym fórom pre výskum a inovácie v oblasti bezpečnosti⁴. To umožní komunitu v oblasti normalizácie reagovať rýchlejšie a viac v súlade s potrebami inovátorov a používateľov. Zásadný význam na dosiahnutie politickej zhody je zapojenie Európskeho parlamentu a Rady do diskusie o prioritách normalizácie EÚ, ktoré sa uľahčí aj každoročným podujatím so zastúpením na vysokej úrovni.

Po tretie, Komisia spolu s fórom na vysokej úrovni začne proces preskúmania existujúcich noriem s cieľom identifikovať potreby revízií alebo vypracovania nových noriem nevyhnutných na plnenie úloh Európskej zelenej dohody a európskeho digitálneho desaťročia a podporu odolnosti jednotného trhu EÚ.

Po štvrté, na technickej úrovni Komisia zriadi *centrum excelentnosti EÚ pre normy* s cieľom lepšie koordinovať a využívať existujúce odborné znalosti v oblasti normalizácie rozptýlené v rámci Komisie, agentúr EÚ a spoločných podnikov. Centrum bude v úzkej spolupráci s členskými štátmi pracovať na predvídaní budúcich potrieb v oblasti normalizácie, podporovať prácu v prioritných oblastiach normalizácie a monitorovať medzinárodné normalizačné činnosti. Centrum umožní lepšie reagovať na požiadavky verejného sektora na vypracovanie usmernení a špecifikácií v oblastiach, ako je elektronická identifikácia, elektronická verejná správa alebo európska infraštruktúra služieb blockchainu. Komisia vytvorí funkciu hlavného úradníka pre normalizáciu s cieľom riadiť prácu *centra excelentnosti* a zabezpečiť celkový dohľad a koordináciu rôznych normalizačných činností v celej Komisii.

² COM(2021) 350 final.

³ Vrátane spotrebiteľských organizácií a zainteresovaných strán v oblasti životného prostredia a sociálnej oblasti

⁴ Fórum umožňuje vnútroštátnym orgánom vymieňať si názory a skúsenosti o tom, ako odstrániť hlavné prekážky zavádzania výskumu v oblasti bezpečnosti, a jeho cieľom je podporiť konzistentný a strategický prístup k tvorbe politiky v oblasti bezpečnostného výskumu v EÚ.

Po piate, Komisia bude v partnerstve s európskymi normalizačnými organizáciami pracovať na riešeníach a stanovovať jasné ciele na urýchlenie každého kroku vývoja noriem, ktoré sú základom vykonávania právnych predpisov EÚ. To si vyžaduje zvýšené úsilie všetkých strán. Zahŕňa zlepšenie súladu novovyvinutých noriem s právom EÚ s cieľom uľahčiť ich včasné prijatie. Okrem toho sa v ňom vyžaduje, aby ESO skrátili čas medzi prijatím harmonizovanej normy a jej formálnym doručením Komisii.⁵ Hoci sa čas medzi doručením normy a uverejnením odkazu v *Úradnom vestníku Európskej únie* v rokoch 2020 a 2021 skrátil, Komisia bude pokračovať aj v práci na rýchlejšom uverejňovaní noriem, pričom bude plniť svoju zodpovednosť za overovanie toho, či splňajú požiadavky práva EÚ.

Pokiaľ ide o služby pre podniky, v minulosti bol pokrok relatívne pomalý a normy v oblasti služieb stále predstavujú len 2 % všetkých európskych noriem. Komisia pokročila vo svojom posúdení najdôležitejších oblastí, v ktorých by harmonizované normy mohli zlepšiť konkurencieschopnosť a znížiť prekážky na trhu vrátane noriem v oblasti služieb pre vyspelú výrobu a stavebníctvo. Komisia spolupracuje so zainteresovanými stranami s cieľom pokročiť v tejto práci v oblasti služieb pre podniky.

Verejné obstarávanie ako nástroj na podporu zavádzania noriem pre inovačné, zelené a digitálne výrobky je ďalšou oblasťou, ktorú Komisia posúdi spolu so zainteresovanými stranami.

Komisia:

- nadviaže spoluprácu s európskymi normalizačnými organizáciami, zainteresovanými stranami a inými partnermi s cieľom okamžite riešiť identifikované naliehavé záležitosti normalizácie, pokiaľ ide o výrobu vakcín a liekov proti ochoreniu COVID-19, recykláciu kritických surovín, hodnotový reťazec pre ekologicky čistý vodík, nízkouhlíkový cement, certifikáciu čipov a normy týkajúce sa údajov,
- zriadi fórum na vysokej úrovni, ktoré Komisii poskytne pomoc pri predvídaní budúcich priorít v oblasti normalizácie a bude spolupracovať s Európskym parlamentom a Radou s cieľom zabezpečiť politickú dohodu o týchto prioritách,
- zohľadní priority vo sfére normalizácie uvedené v ročnom pracovnom programe Únie v oblasti normalizácie od roku 2022,
- preskúma existujúce normy s cieľom identifikovať potreby revízií alebo vypracovanie nových noriem potrebných na plnenie úloh Európskej zelenej dohody a európskeho digitálneho desaťročia a na podporu odolnosti jednotného trhu EÚ,
- zriadi *centrum excelentnosti EÚ pre normy* s cieľom spojiť odborné znalosti v oblasti normalizácie a vymenuje hlavného úradníka pre normalizáciu, ktorý bude riadiť túto sieť a zabezpečovať dohľad Komisie nad zosúladením normalizačných činností s politickými cieľmi a strategickými záujmami EÚ,
- bude spolu s európskymi normalizačnými organizáciami pracovať na konkrétnych riešeníach a cieľoch, aby sa urýchlil vývoj a prijatie noriem a zaviedli konkrétne riešenia na dosiahnutie vyššej konzistentnosti noriem predkladaných na uverejnenie v *Úradnom vestníku Európskej únie* prostredníctvom odkazu.

III. Podpora integrity, inkluzívnosti a dostupnosti európskeho systému normalizácie – zavedenie zásad dobrej správy vecí verejných

V rámci európskeho systému normalizácie majú európske normalizačné organizácie (ESO), Európsky výbor pre normalizáciu (CEN), Európsky výbor pre normalizáciu v elektrotechnike (CENELEC) a Európsky inštitút pre telekomunikačné normy (ETSI) privilegovanú a významnú úlohu: sú to jediné organizácie, ktoré sú oprávnené pracovať na žiadostiach o normalizáciu vydaných Komisiou. Táto úloha vyplýva z rozhodnutia zákonodarcu EÚ požiadať tieto organizácie, ktoré sa riadia súkromným právom, aby vypracovali normy a normalizačné produkty podľa článku 10 nariadenia (EÚ) č. 1025/2012 o európskej normalizácii.

⁵ Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1025/2012 z 25. októbra 2012 o európskej normalizácii, COM(2022) 30.

Osobitné postavenie európskych normalizačných organizácií je spojené s povinnosťami. Normy sa viac ako kedykoľvek predtým musia zaoberať nielen technickými prvkami, ale aj základnými demokratickými hodnotami a záujmami EÚ, ako aj ekologickými a sociálnymi zásadami. Napríklad normy kybernetickej bezpečnosti alebo odolnosti kritickej infraštruktúry majú strategický rozmer. Je to obzvlášť dôležité, pokiaľ ide o harmonizované normy prijaté na základe harmonizačných právnych predpisov EÚ, na ktoré boli uverejnené odkazy v *Úradnom vestníku Európskej únie* a ktoré Súdny dvor považoval za súčasť práva Únie na účely výkladu týchto noriem⁶. S cieľom zabezpečiť, aby európsky systém normalizácie v tejto súvislosti prinášal výsledky, mali by sa prijať opatrenia na zabezpečenie toho, aby podporoval záujmy a hodnoty EÚ.

Komisia je znepokojená tým, že dnešné rozhodovacie procesy v rámci európskych normalizačných organizácií, najmä v rámci ETSI, umožňujú nerovnaké hlasovacie právomoci v prípade určitých záujmov podnikov: niektoré nadnárodné spoločnosti získali viac hlasov ako orgány, ktoré zastupujú celé spoločenstvo zainteresovaných strán. Komisia sa preto domnieva, že na účely prípadu, keď európske normalizačné organizácie konajú na základe žiadostí o európsku normalizáciu a vypracúvajú normy používané na preukázanie súladu s pravidlami uloženými v záujme občanov EÚ, je potrebné zaviesť zásady dobrej správy vecí verejných.

Komisia preto dnes predkladá návrh nariadenia, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1025/2012. Stanovuje sa v ňom, že oprávnení na rozhodovanie o normalizačných žiadostiach Komisie sú tí delegáti vnútroštátnych normalizačných orgánov EÚ a EHP, ktorí majú rozhodovaciu právomoc v každej fáze vývoja normy, ktorú požaduje Komisia. Vďaka vyváženému zastúpeniu, ktoré zahŕňa spoločenské zainteresované strany vo vnútroštátnych normalizačných orgánoch, sa tým posilní otvorenosť, transparentnosť a inkluzívnosť procesu.

MSP sú dôležitou hnacou silou inovácií a používateľmi noriem. Je však potrebné zlepšiť ich prístup k procesom tvorby noriem a k normám. V článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1025/2012 sa stanovujú podmienky priaznivejšie pre MSP (voľný prístup k návrhom noriem, prístup k činnostiam vnútroštátnych normalizačných orgánov, uplatňovanie osobitných sadzieb na normy atď.).

V tejto súvislosti Komisia s cieľom doplniť zmenu nariadenia (EÚ) č. 1025/2012 vyzýva európske normalizačné organizácie, aby do konca roka 2022 predložili návrhy na modernizáciu ich riadenia. Malo by to zahŕňať riešenie nerovnomerného a netransparentného zastúpenia priemyselných záujmov a väčšie zapojenie MSP, občianskej spoločnosti a používateľov. Európske normalizačné organizácie by mali zvážiť aj voľný prístup k normám a iným výstupom. Komisia je pripravená zapojiť sa s európskymi normalizačnými organizáciami do konštruktívneho dialógu s využitím existujúcich fór, aby im pomohla pri dosahovaní tohto cieľa. Ak sa nedosiahne dostatočný pokrok, Komisia podľa potreby zváži návrh revízie nariadenia (EÚ) č. 1025/2012. Komisia začne hodnotenie nariadenia (EÚ) č. 1025/2012 v druhom štvrtroku 2022.

Na vnútroštátnej úrovni možno urobiť viac pre zlepšenie prístupu k rozvoju normalizácie a k samotným normám. Komisia preto začne proces partnerského preskúmania medzi členskými štátmi EÚ a vnútroštátnymi normalizačnými orgánmi s cieľom vymieňať si osvedčené postupy a podporovať nové nápady, ako uľahčiť podmienky priaznivé pre MSP a zapojenie občianskej spoločnosti a používateľov v celej Únii. Komisia okrem toho využije existujúce siete vrátane siete Enterprise Europe Network (EEN) s cieľom osloviť širšie publikum MSP a organizovať školenia, informačné stretnutia a usmerňujúce materiály.

V najnovších právnych predpisoch⁷ a návrhoch Komisie⁸ sa stanovuje právomoc Komisie v osobitných prípadoch prijímať technické alebo spoločné špecifikácie prostredníctvom vykonávacích aktov. Vzhľadom

⁶ Rozsudok Súdneho dvora z 27. októbra 2016, C-613/14, ECLI:EU:C:2016:821.

⁷ Nariadenie (EÚ) 2019/1009 o produktoch na hnojenie, nariadenie (EÚ) 2017/745 o zdravotníckych pomôckach, nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/746 z 5. apríla 2017 o diagnostických zdravotníckych pomôckach *in vitro*, smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ)

na úlohu harmonizovaných noriem v harmonizačných právnych predpisoch EÚ sa táto možnosť začlenila ako núdzové riešenie, aby sa zabezpečilo, že verejný záujem bude slúžiť tam, kde harmonizované normy chýbajú a sú nedostatočné. S cieľom zabrániť fragmentácii odvetvových prístupov bude Komisia pracovať na horizontálnom prístupe, pokiaľ ide o kritériá a postupy, kedy a za akých podmienok by Komisia mohla byť splnomocnená na vypracovanie spoločných špecifikácií prostredníctvom vykonávacích aktov v prípadoch, keď to ustanovujú príslušné právne predpisy. Mohlo by to byť napríklad v prípade, keď sa normy oneskoria alebo keď je proces zablokovaný z dôvodu nedostatočného konsenzu medzi zainteresovanými stranami. Novovytvorené *centrum excelentnosti EÚ* ohlásené v tejto stratégii poskytne potrebné technické odborné znalosti na vypracovanie týchto spoločných špecifikácií.

Komisia:

- predkladá legislatívny návrh, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1025/2012, v ktorom navrhuje základné kritériá, ktoré sa musia dodržiavať pri vybavovaní žiadostí o európsku normalizáciu podľa článku 10 nariadenia (EÚ) č. 1025/2012,
- vyzýva európske normalizačné organizácie, aby do konca roka 2022 predložili návrhy na modernizáciu svojej správy s cieľom plne zastupovať verejný záujem a záujmy MSP, občianskej spoločnosti a používateľov a uľahčiť prístup k normám,
- začne hodnotenie nariadenia (EÚ) č. 1025/2012 s cieľom posúdiť, či je naďalej vhodné na daný účel,
- začne do konca roka 2022 proces partnerského preskúmania medzi členskými štátmi a vnútroštátnymi normalizačnými orgánmi s cieľom dosiahnuť lepšiu inkluzívnosť vrátane občianskej spoločnosti a používateľov a podmienky pre normalizáciu priaznivé pre MSP,
- navrhne horizontálny prístup k vypracovaniu technických alebo spoločných špecifikácií prostredníctvom vykonávacích aktov v rámci odvetvových právnych predpisov.

IV. Stanovovanie globálnych noriem: podpora vedúcej pozície EÚ ako priekopníka v kľúčových technológiách a presadzovanie základných hodnôt EÚ

Európska únia mala tradične veľký globálnych dosah, pokiaľ ide o medzinárodné normalizačné činnosti a dosahovala dobré výsledky pri transformácii medzinárodných noriem do podoby európskych noriem. Európski odborníci a vnútroštátne normalizačné orgány sú aj v súčasnosti dôležitými aktérmi, ale geopolitické prostredie sa v ostatných rokoch výrazne zmenilo: iní aktéri uplatňujú oveľa asertívnejší prístup k medzinárodnej normalizácii než EÚ, pričom získali vplyv v medzinárodných výboroch pre normalizáciu. Cieľom EÚ je formovať medzinárodné normy v súlade s jej hodnotami a záujmami, ale čelí silnej konkurencii.⁹

Európska únia a jej členské štáty musia podporovať strategickejší prístup k medzinárodným normalizačným činnostiam, najmä v rámci Medzinárodnej telekomunikačnej únie (ITU), Medzinárodnej organizácie pre normalizáciu (ISO) a Medzinárodnej elektrotechnickej komisie (IEC), ale aj v rámci iných relevantných globálnych partnerstiev, fór a konzorcií¹⁰ s cieľom zabezpečiť globálnu konkurencieschopnosť, bezpečnosť a otvorenú strategickú autonómiu EÚ, ako aj schopnosť EÚ presadzovať svoje hodnoty.

Členské štáty EÚ, normalizačné orgány EÚ a priemyselné odvetvia EÚ účinne nekoordinujú a nevyužívajú spoločne zdroje na podporu medzinárodných normalizačných procesov a zásad Svetovej obchodnej organizácie (WTO), ako je otvorenosť, transparentnosť a konsenzus. To viedlo k situácii, keď v citlivých oblastiach, ako sú lítiové batérie, rozpoznávanie tváre alebo digitálne dvojča, preberajú ostatné regióny sveta vedúcu úlohu v medzinárodných technických výboroch podporujúcich svoje technologické riešenia, ktoré sú často nezlučiteľné s hodnotami, politikami a regulačným rámcom EÚ.

2016/2102 z 26. októbra 2016 o prístupnosti webových sídel a mobilných aplikácií subjektov verejného sektora a nariadenie (EÚ) 2019/881, akt o kybernetickej bezpečnosti.

⁸ Umelá inteligencia (COM/2021/206), batérie (COM/2020/798), strojové výrobky [COM(2021) 0202], trh s vodíkom a plynom [COM(2021) 804].

⁹ Pozri aj analýzu v správe Komisie o strategickom výhľade (2021).

¹⁰ Napr. 3GPP, OneM2M, IETF, IEEE, W3C, OASIS, ECMA International, UN/CEFACT.

Musí sa zlepšiť koordinácia medzi členskými štátmi EÚ, vnútroštátnymi normalizačnými orgánmi a zainteresovanými stranami EÚ, aby sa posilnil hlas EÚ v oblasti globálnej normalizácie. *Centrum excelentnosti EÚ* v oblasti noriem bude monitorovať príslušné medzinárodné normalizačné činnosti a koordinácia sa bude podporovať na politickej úrovni prostredníctvom fóra na vysokej úrovni, ako sa uvádza v tejto stratégii.

Osobitná kritická situácia sa týka normalizácie internetu na podporu bezplatného, otvoreného, dostupného, inkluzívneho a bezpečného globálneho internetu. V posledných rokoch sa medzinárodná normalizácia internetových protokolov stáva čoraz viac spolitizovanou, čo predstavuje riziko obmedzenia vývoja globálneho otvoreného internetu a narušania procesu digitalizácie na celom svete. Komisia sa bude touto otázkou aktívne zaoberať; v úzkej koordinácii s podobne zmýšľajúcimi partnermi a v spojení s prácou na pôde skupiny G7¹¹ a Rady EÚ – USA pre technológie a obchod (TTC) sa bude usilovať o zvýšenie európskej prítomnosti na príslušných medzinárodných fórach. Túto prácu podporí novovytvorené *centrum excelentnosti EÚ* pre normy, ohlásené v tejto stratégii. Komisia bude monitorovať zavádzanie medzinárodne dohodnutých kľúčových internetových noriem a sprístupní tieto údaje a súvisiace osvedčené postupy na webovom sídle EÚ venovanom monitorovaniu noriem na internete. Komisia navrhne aj možné politické opatrenia na podporu zavádzania kľúčových internetových noriem, ako je IPv6¹².

Zavedenie požiadaviek na udržateľnosť v rámci ekodizajnu a nadchádzajúcej iniciatívy pre udržateľné výrobky si bude vyžadovať vypracovanie noriem pre európsky trh. Európska únia by sa mala snažiť podporovať globálne prijatie týchto noriem s cieľom zabezpečiť širšie medzinárodné sledovanie základných politických cieľov a zabezpečiť konkurenčnú výhodu pre prvostupňové priemyselné odvetvia.

Komisia monitoruje aj medzinárodnú normalizáciu v oblasti riadenia vesmírnej dopravy a rozvíja prístup EÚ vzhľadom na jeho priamy vplyv na bezpečné a udržateľné využívanie kozmického priestoru a úlohu vesmírnych technológií v úsilí EÚ o dosiahnutie technologickej suverenity. V rámci akčného plánu pre synergie medzi civilným, obranným a vesmírnym priemyslom¹³ predloží Komisia v úzkej spolupráci s ostatnými kľúčovými zainteresovanými stranami plán na podporu využívania existujúcich hybridných civilných/obránných noriem a na prevzatie vedúcej úlohy pri vypracúvaní nových noriem na medzinárodnej úrovni.

Komisia nabáda členské štáty EÚ, aby podporovali účasť občianskej spoločnosti, odborníkov na MSP, odborových zväzov a zástupcov spotrebiteľov na medzinárodných normalizačných činnostiach. Keďže normy nielen regulujú technický aspekt výrobku, ale môžu mať vplyv na ľudí, pracovníkov a životné prostredie, inkluzívny prístup založený na zapojení viacerých zainteresovaných strán môže do tvorby noriem priniesť dôležitú kontrolu a rovnováhu.

Európska únia zdieľa sociálne, environmentálne a etické hodnoty s mnohými podobne zmýšľajúcimi globálnymi partnermi. V obchodných dohodách, ktoré EÚ uzavrela, už kapitoly o technických prekážkach obchodu a osvedčených regulačných postupoch zohrávajú úlohu pri presadzovaní cieľov EÚ v oblasti normalizácie, a to najmä podporou prijímania medzinárodných noriem obchodnými partnermi a spoluprácou medzi príslušnými normalizačnými orgánmi. Existuje však priestor pre strategickejší prístup pri využívaní obchodných dohôd a partnerstiev na podporu spoločných záujmov pri stanovovaní medzinárodných noriem s kľúčovými partnermi. Prebiehajúce diskusie so Spojenými štátmi o intenzívnejšej spolupráci a spolupráci v rámci Rady pre obchod a technológie (TTC) alebo budúce rokovania o normách v rámci plánovaných digitálnych partnerstiev s Japonskom, Kórejskou republikou a Singapurom sú dobrými príkladmi spolupráce EÚ s medzinárodnými partnermi v oblasti normalizácie.

¹¹ Ministerské vyhlásenie G7 o digitálnom a technologickom sektore, zasadnutie ministrov (28. apríl 2021).

¹² JOIN(2020) 18.

¹³ COM(2021) 70 final.

Komisia bude pokračovať v dialógu s inými krajinami, ako je Čína, a preskúma možné oblasti spolupráce, napríklad na podporu Európskej zelenej dohody. Na posilnenie hospodárskych vzťahov Únie so susednými krajinami a inými dôležitými partnerskými regiónmi, ako sú Afrika alebo Latinská Amerika a Karibik, je potrebné podporovať a uľahčovať prijímanie európskych a medzinárodných noriem týmito krajinami, ako aj ich účasť na stanovovaní noriem. Na tento účel Komisia vypracuje iniciatívy, ktoré budú vychádzať z existujúcich partnerstiev a projektov spolupráce medzi európskymi normalizačnými organizáciami a normalizačnými orgánmi v tretích krajinách. Takisto využije stratégiu Global Gateway na podporu týchto noriem prostredníctvom svojich činností v oblasti financovania infraštruktúry¹⁴. Úloha medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií je rovnako dôležitá na podporu vedúcej úlohy EÚ ako globálneho tvorca noriem.

Komisia:

- vytvorí mechanizmus s členskými štátmi EÚ a vnútroštátnymi normalizačnými orgánmi s cieľom monitorovať, vymieňať si informácie, koordinovať a posilňovať európsky prístup k medzinárodnej normalizácii (na pôde ISO, IEC, ITU a iných príslušných medzinárodných fór) s podporou *centra excelentnosti EÚ pre normy*,
- podporí vývoj a zavádzanie medzinárodných noriem pre bezplatný, otvorený, prístupný a bezpečný globálny internet a vytvorí webové sídlo EÚ na monitorovanie internetových noriem,
- bude monitorovať účinné vykonávanie existujúcich záväzkov v oblasti normalizácie v obchodných dohodách EÚ a využívať takéto obchodné dohody, ako aj regulačné dialógy a digitálne partnerstvá na spoluprácu v oblasti normalizácie s podobne zmýšľajúcimi partnermi v strategických oblastiach a koordinovať pozície v medzinárodných normalizačných orgánoch,
- bude podporovať medzinárodnú spoluprácu v oblasti normalizácie a noriem EÚ s Nástrojom susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI-GE) a programom Horizont Európa, a to aj s cieľom podporiť účasť zainteresovaných strán na medzinárodnej normalizácii (MSP, občianska spoločnosť, akademická obec),
- bude financovať normalizačné projekty vo vybraných afrických krajinách v rámci svojej politiky rozvojovej spolupráce a iniciatívy Global Gateway. Európska únia bude podporovať kľúčové európske normy v partnerských krajinách s perspektívou prístupu/integrácie do vnútorného trhu EÚ, počnúc susedskými krajinami EÚ.

V. Prelomové inovácie, ktoré podporujú včasné normy

Vedúce postavenie EÚ v oblasti normalizácie závisí od inovačnej kapacity jej priemyselných ekosystémov. Projekty EÚ v oblasti výskumu, vývoja a inovácií umožňujú, aby sa nové technológie dostali do pokročilejšej fázy, čím sa podporuje ich použiteľnosť vo väčšom rozsahu a ich uvádzanie na trh. Preto je potrebné viac využívať európsku výskumnú a inovačnú základňu, a to aj prostredníctvom programu Horizont Európa a jeho predchádzajúcich programov, pri určovaní a prenose príslušného výskumu pre nové normy.

Prednormatívny výskum financovaný z prostriedkov EÚ má nevyužitý potenciál na podporu potrieb normalizácie. Riadne pridelovanie zdrojov na prednormatívny výskum môže pomôcť zabezpečiť, aby Európa prevzala vedúcu úlohu v medzinárodných procesoch normalizácie. Každoročné opatrenie Komisie zamerané na „prognózu normalizácie“ v rámci iniciatívy *Putting (more) Science into Standards* [Viac vedy do noriem, (PSIS)] v spolupráci s CEN a CENELEC je dôležitým krokom pre včasnú identifikáciu budúcich normalizačných príležitostí a budovanie dôležitých prepojení medzi komunitami výskumu, inovátormi a normalizačnými komunitami.

Dôležitú úlohu zohrávajú Horizont Európa a program Euratom v oblasti výskumu a odbornej prípravy, a to aj prostredníctvom ich priamych akcií a partnerstiev, ako sú spoločné podniky a program Digitálna Európa, ako aj spoločné plány pre priemyselné technológie Európskeho výskumného priestoru (EVP). Predvídajú potreby normalizácie a spájajú strategické priority

¹⁴

JOIN(2021) 30.

s prednormatívnym výskumom. Preto sa už v procese hodnotenia a preskúmania projektov v oblasti výskumu, vývoja a inovácií financovaných z prostriedkov EÚ zohľadňujú potreby normalizácie, napríklad ako súčasť kľúčových ukazovateľov výkonnosti a povinností podávať správy.

Komisia posúdi, ako lepšie podporiť výskumných pracovníkov a inovátorov, ktorí sa zúčastňujú na projektoch výskumu, vývoja a inovácií financovaných EÚ, aby sa zapojili do príslušných normalizačných činností. Spustí platformu na posilnenie normalizácie, ktorá má pomôcť príjemcom, ktorých výsledky výskumu v rámci programu Horizont 2020 a programu Horizont Európa pravdepodobne povedú k revízii alebo vytvoreniu normy, aby mohli otestovať relevantnosť svojich výsledkov pre normalizáciu. Včasné zapojenie výskumnej a inovačnej komunity do tvorby noriem takisto poskytuje príležitosť na budovanie odborných znalostí a zručností v oblasti normalizácie. Výskumní pracovníci, spin-off podniky a startupy v súčasnosti často nepovažujú normalizáciu za prioritu: nie vždy si uvedomujú výhody normalizácie, nemajú potrebné zdroje alebo sa domnievajú, že čas strávený normalizačnými činnosťami neprináša dostatočné benefity. Jednotný prístup na uľahčenie normalizačných činností a zvýšenie strategického povedomia medzi výskumníkmi a inovátormi sa bude podporovať prostredníctvom osobitného Európskeho kódexu postupov pre výskumných pracovníkov v oblasti normalizácie.

Okrem výskumu, vývoja a inovácií závisí úspešné zavádzanie noriem priamo od toho, ako rýchlo dokážeme sformovať popredné trhy v celej Únii. Budovanie kritického množstva na včasné zavedenie technológií, ako sú prepojené autá, inteligentné továrne, digitálne systémy zdravotnej starostlivosti, vytvára európsky impulz, ktorý podporuje vedúce postavenie EÚ v týchto oblastiach. V tejto súvislosti sú programy zavádzania, ako je Nástroj na prepájanie Európy (NPE) a program Digitálna Európa (DEP), rozhodujúce pre budovanie priemyselných kapacít na základe globálnych noriem v Európe a ich úloha by sa mala v budúcnosti posilniť.

V budúcnosti by normy mali existovať nie v podobe textov, ale v strojovo čitateľnom formáte, ktorý je viac užívateľsky ústretový, a to najmä pre MSP. Komisia preto túto zmenu podporí. Okrem toho vyzve európske normalizačné organizácie, aby do svojich činností začlenili riešenia s otvoreným zdrojovým kódom, čo môže MSP poskytnúť riešenia rýchlej interoperability pri zavádzaní technologických riešení.

Komisia:

- zavedie nástroj na posilnenie normalizácie na podporu výskumných pracovníkov v rámci programov Horizont 2020 a Horizont Európa, aby mohli otestovať relevantnosť svojich výsledkov pre normalizáciu,
- vypracuje do polovice roka 2022 Kódex postupov pre výskumných pracovníkov v oblasti normalizácie s cieľom posilniť prepojenie medzi normalizáciou a výskumom/inováciou prostredníctvom Európskeho výskumného priestoru (EVP).

VI. Zabezpečenie budúcich odborných znalostí v oblasti normalizácie – potreba vzdelávania a zručností

Používanie noriem narastá, význam normalizácie pre konkurencieschopnosť a verejné blaho je nespochybniteľný, ale všeobecné povedomie a odborná príprava v oblasti normalizácie sú pomerne malé. Neexistuje žiadne formálne vzdelávanie ani odborná príprava v oblasti normalizácie. Mnohým spoločnostiam EÚ – či už veľkým alebo malým – chýba štruktúrovaný a strategický prístup k normalizácii, ktorý by zachytával jej význam pre rôzne hospodárske operácie, či už ide o dodržiavanie právnych predpisov, prístup na trh alebo všeobecnú obchodnú stratégiu.

Uvedený problém je znepokojujúci a prejavuje sa aj tak, že existuje celkový problém s nachádzaním technických odborníkov na pracovné pozície v oblasti normalizácie. Úspech európskeho systému normalizácie závisí od množstva odborníkov z priemyslu, verejnej správy, občianskej spoločnosti, výskumu alebo akademickej obce, ktorí majú plniť všetky kľúčové aspekty tvorby noriem. Európsky systém normalizácie bol úspešný, najmä vďaka investíciám spoločností, univerzít, výskumných inštitúcií a orgánov verejnej správy. Európa potrebuje najlepších odborníkov na normalizáciu, aby úspešne realizovala svoje globálne ambície a podporila digitálny, zelený a odolný jednotný trh.

Problém ešte zhoršuje nadchádzajúca generačná zmena. Mnohí odborníci, ktorí v posledných desaťročiach pracovali na normalizácii, odídu do dôchodku. Zároveň sa normalizácia stáva zložitejšou: nové technologické výzvy a horizontálne aspekty – ako umelá inteligencia, ochrana údajov alebo kybernetická bezpečnosť – si pri vypracúvaní noriem budú vyžadovať nové zručnosti. Normalizačné činnosti sú rozdelené na rôzne úrovne, pričom iniciatívy vo vnútroštátnych, európskych a medzinárodných organizáciách tvoria informačný základ trendov v oblasti normalizácie, ako aj v rámci používania noriem.

Vo vzdelávaní môže byť vývoj špecializovaných normalizačných modulov v odboroch podnikania, práva alebo inžinierstva dôležitým impulzom na rozšírenie povedomia o normalizácii a vedomostí. Komisia bude podporovať organizovanie normalizačných univerzitných dní v záujme informovanosti akademických pracovníkov a študentov. Platformy medzi akademickými pracovníkmi pôsobiacimi v oblasti normalizácie¹⁵, ako napríklad platforma akadémie EÚ vypracovaná Komisiou, môžu poskytnúť fórum na výmenu a stimuláciu rozvoja vzdelávacích modulov.

Účinným nástrojom pre podporu poznatkov o normalizácii a stimuláciu rozvoja odborných znalostí v oblasti normalizácie prostredníctvom odborného vzdelávania a prípravy môže byť väčší dosah v rámci regiónov a podnikateľských klastrov. Prednormatívne činnosti v rámci programov financovania EÚ, v rámci ktorých výskumní pracovníci získavajú dôležité poznatky, ktoré by mohli prispieť k rozvoju noriem, majú potenciál. Doteraz sa neuskutočnili žiadne iniciatívy na zhodnotenie týchto odborných znalostí medzi výskumnými pracovníkmi a Komisia začne skúmaním špecializovanej výskumnej siete pre normy v rozsahu činností spolupráce vo vede a technike (COST).

Komisia:

- zorganizuje normalizačné univerzitné dni s cieľom podporiť informovanosť akademickej obce a študentov o normalizácii,
- zavedie iniciatívy pre mladých výskumných pracovníkov a siete z programu Horizont Európa a programu Euratomu pre výskum a odbornú prípravu vrátane asociácie COST na zhodnotenie výskumu a inovácií prostredníctvom normalizácie a prednormatívneho výskumu,
- bude využívať platformu Európskej akadémie Komisie na šírenie materiálov odbornej prípravy v oblasti elektronického vzdelávania v oblasti normalizácie, a takisto bude podporovať aj rozvoj a šírenie normalizačných akademických vzdelávacích modulov v rámci fóra na vysokej úrovni s cieľom prilákať a vyškolit mladých odborníkov v oblasti normalizácie a podporovať príležitosti na rekvalifikáciu.

VII. Ďalší postup – budúcnosť európskeho systému normalizácie

Normy nie sú účelom samy osebe. Majú základ v politických cieľoch orientovaných na konkurencieschopnosť priemyslu, voľný pohyb tovaru a služieb na vnútornom trhu, inovácie, bezpečnosť, ochranu spotrebiteľov, pracovníkov a životného prostredia, ako aj na otvorenú strategickú autonómiu a klimaticky neutrálne, odolné a obehové hospodárstvo. Preto je mimoriadne dôležité zabezpečiť použiteľnosť, účinnosť a užitočnosť noriem v rámci priemyselných hodnotových reťazcov vrátane MSP a spoločenských aktérov.

Európska únia má potenciál stať sa predvojom s výhodou prvenstva a byť lídrom pri stanovovaní medzinárodných noriem, v prípade, že využije svoju spoluprácu s inými podobne zmýšľajúcimi medzinárodnými partnermi, a to najmä pokiaľ ide o budúce technologické oblasti strategického záujmu. Komisia je preto odhodlaná zabezpečiť, aby bol európsky systém normalizácie funkčnejší a pružnejší, aby sa plnili normy, ktoré zvyšujú konkurencieschopnosť našich priemyselných odvetví, slúžia verejnému záujmu EÚ, podporujú udržateľnosť a zachovávajú a posilňujú demokratické hodnoty.

¹⁵ <https://academy.europa.eu/>.

Transparentnosť procesu tvorby noriem prispieje k odstráneniu prekážok v procese tvorby noriem a k zefektívneniu európskeho systému normalizácie. Transparentnosť takisto umožní verejným a súkromným subjektom lepšie pochopiť súčasné nedostatky a budúce potreby v oblasti noriem.

Pre úspech európskeho systému normalizácie bude rozhodujúce zapojenie a pravidelný príspevok všetkých príslušných aktérov vrátane medziinštitucionálnych partnerov, európskych normalizačných organizácií, občianskej spoločnosti, priemyslu a akademickej obce, ako aj účinné fungovanie systému bŕzd a protiváh.

Komisia touto stratégiou vytvára základ pre misiu EÚ ako globálneho priekopníka pri tvorbe noriem, podpore hodnôt EÚ a poskytovaní konkurenčnej výhody priemyslu.

Komisia:

- spolu s ročným pracovným programom Únie a priebežným plánom normalizácie IKT pre európsku normalizáciu každoročne uverejňuje prehľad plánovaných, súčasných a dokončených normalizačných činností v záujme väčšej transparentnosti európskeho systému normalizácie.